

**Københavns kommune
Børne- og Ungdomsforvaltningen**

**Direktionsnotat af 11. august 2010
Revision af regnskabet for 2009**

Indholdsfortegnelse

	<u>Side</u>
1. Indledning	1
2. Omfang og konklusion	2
3. Afslutning	4
Bilag 1: Forventede revisionsbemærkninger	5
1.1. Anlægsaktiver	5
1.2. Anlægsregnskaber	6
1.3. Administration af brugeradgange til it-systemer	6
1.4. Lønområdet	7
1.4.1. Forretningsgange på lønområdet	7
1.4.2. Sags gennemgang på lønområdet	8
1.4.3. Kontrol af løn til direktion og lønmedarbejdere	10
1.5. Udvalgets regnskabsforklaringer og bevillingskontrol	10
Bilag 2: Observationer fra den udførte revision, herunder kommentarer til direktionens besvarelse	12
2.1. Overordnet internt kontrolsystem	12
2.2. Bilagene til regnskabet	13
2.3. Omkostninger og periodiseringer	14
2.4. Afstemning af lønudgifter i KMD-lønssystemet med bogføringen i KØR	15
2.5. Forældrebetaling	15
2.5.1. Takster	15
2.5.2. Opkrævning	16
2.6. Salg af pladser	17
2.7. Balance og statusafstemninger	18
2.8. Bevilling til udlån til Fonden Det Kongelige Opfostringshus	19
2.9. Afstemning og værdiansættelse af tilgodehavender, som er overdraget til Administrativ Borgerservice (ABS)	20
2.10. Fagsystemer med integration til KØR	21
2.11. Institutionsbesøg	21
2.12. Regnskabs gennemgang af selvejende institutioner med driftsoverenskomst	24
2.13. Opfølgning på revisionsbemærkninger fra 2008	25
Bilag 3: Tværgående revisionsområder - til orientering (skal ikke besvares af forvaltningen)	26
3.1. Omkostninger og betalingssystemer	26
3.2. Generelle it-kontroller	27
3.3. Afstemning og værdiansættelse af tilgodehavender, som er overdraget til Administrativ Borgerservice (ABS)	28

1. Indledning

Vi er ved at afslutte revisionen af årsregnskabet for Københavns Kommune for 2009, og har gennemgået regnskabet for Børne- og Ungdomsudvalget. Som led i revisionen rapporteres hermed vores kommentarer til udvalgets regnskab. Vi forventer ikke at afgive yderligere kommentarer til udvalgets regnskab for 2009. Vores kommentarer vil indgå i den samlede beretning om revisionen af kommunens regnskab, som fremsendes senest 15. september 2010.

Det påhviler ledelsen at tilrettelægge kontrolsystemer og forretningsgange, der er betryggende efter kommunens forhold, og det påhviler revisor at gennemgå disse forretningsgange og interne kontroller som et led i revisionen af årsregnskabet.

For en generel beskrivelse af revisionens formål, udførelse og omfang samt ansvarsfordeling mellem ledelse og revisor, henvises til revisionsberetning af 24. februar 2009.

Vi skal for god ordens skyld gøre opmærksom på, at revisionen først kan anses for afsluttet, når vi har underskrevet erklæringen på årsregnskabet.

Formålet med denne rapport er, at opsummere de forhold, som er konstateret i forbindelse med vores revision af forvaltningen, og som vi mener, bør komme til ledelsens kendskab. De opsummerede forhold er drøftet med de personer, som har ansvaret for de pågældende forhold. I tilknytning hertil er der, hvor det er skønnet nødvendigt, tillige fremsendt servicebreve til institutioner, afdelinger mv. som mere detaljeret beskriver vores observationer og anbefalinger.

Notatet er struktureret således, at vi i bilagene har fremhævet en række forhold, som vi vil anmode om direktionens kommentarer til. I bilag 1 omtales de forhold, som vi forventer at indarbejde i revisionsberetningen til Borgerrepræsentationen, i form af revisionsbemærkninger. I bilag 2 omtales de forhold, som ikke har beretningskarakter, og som derfor kan behandles administrativt. I bilag 3 omtales forhold som er tværgående for kommunen, men som er af væsentlig betydning for forvaltningen. For disse forhold har vi anmodet den ansvarlige forvaltnings direktion om kommentarer, og disse skal således ikke besvares her.

I henhold til proceduren for revisionsrapportering, som er besluttet af Borgerrepræsentationen 11. februar 2010, skal dette notat fremsendes til fagudvalget med direktionens kommentarer inden for 3 uger. Notatet vil, ligeledes i overensstemmelse med procedure, blive fremsendt til Økonomiforvaltningen.

2. Omfang og konklusion

Vi har gennemgået nedenstående revisionsområder, som er uddybet i de vedlagte bilag.

I bilag 1 er forventede revisionsbemærkninger gennemgået. Disse vil indgå i revisionsberetningen til Borgerrepræsentationen. Vi anmoder om direktionens foreløbige kommentarer hertil. Den endelige kommentering foretages når revisionsbemærkningerne forelægges for udvalgene i forbindelse med behandling af revisionsberetningen.

Forventede revisionsbemærkninger (bilag 1)	Konklusion	Afsnit
<p>Anlægsaktiver</p> <p>Anlægsaktiver i balancen er undervurderet med op til 120 mio.kr. vedr. investeringer afholdt i 2009, som følge af manglende stillingtagen til hvilke investeringer der skal aktiveres. Aktiveringer vedr. 2009 udgør kun 4 mio.kr.</p>	X	1.1
<p>Anlægsregnskaber</p> <p>Der er ikke aflagt anlægsregnskaber over for udvalget siden 2006. Anlægsregnskaberne skulle være aflagt senest sammen med hvert års udvalgsregnskab.</p>		1.2
<p>Administration af brugeradgange til it-systemer</p> <p>Der foretages ikke periodisk revurdering af tildelte rettigheder til brugere, og der er dermed risiko for, at brugeres rettigheder bliver utidssvarende og ikke afspejler deres arbejdsmæssige betingede behov.</p>	X	1.3
<p>Løn</p> <ul style="list-style-type: none"> • Svagheder i forretningsgangene på lønområdet som primært skyldes manglende og/eller utilstrækkelig dokumentation for gennemførte kontroller • Tab af dagpengerefusioner som følge af manglende rettidig fremsendelse af refusionskrav • anbefaling om specifik og dokumenteret kontrol af vederlag og løn til direktionen og ansatte med adgang til lønsystemet. 	X	1.4
<p>Udvalgets regnskabsforklaringer og bevillingskontrol</p> <p>Flere bevillingsafvigelser skyldes væsentlige fejlboføjninger, som ikke er rettet inden regnskabsafslutningen. Revisionsbemærkningen for 2008 videreføres derfor. Afslutningsprocessen bør tilrettelægges, så væsentlige afvigelser identificeres og rettes i tide.</p>		1.5

I bilag 2 omtales observationer fra den udførte revision, herunder forhold til administrativ behandling, som ikke vil indgå som revisionsbemærkninger i revisionsberetningen. Vi anmoder om direktionens kommentarer til disse forhold.

Observationer fra den udførte revision, herunder kommentarer til direktionens besvarelse (bilag 2)	Konklusion	Afsnit
Overordnet internt kontrolsystem		2.1
Bilagene til regnskabet		2.2
Omkostninger og periodiseringer		2.3
Afstemning af lønudgifter i KMD-lønsystemet med bogføringen i KØR		2.4
Forældrebetaling		2.5
Salg af pladser		2.6
Balance og statusafstemninger		2.7
Bevilling til udlån til Fonden Det Kongelige Opfostringshus		2.8
Afstemning og værdiansættelse af tilgodehavender, som er overdraget til Administrativ Borgerservice (ABS)		2.9
Fagsystemer med integration til KØR		2.10
Institutionsbesøg		2.11
Regnskabs gennemgang af selvejende institutioner med driftsoverenskomst		2.12
Opfølgning på revisionsbemærkninger fra 2008		2.13

Tværgående revisionsområder - til orientering (skal ikke besvares af forvaltningen) - (bilag 3)	Konklusion	Afsnit
Betalingsystemer og processer i Koncernservice		3.1
Generelle it-kontroller		3.2
Afstemning og værdiansættelse af tilgodehavender, som er overdraget til Administrativ Borgerservice		3.3

Symbol	Betydning
	Der er tale om graverende forhold, f.eks. i form af en sandsynlig lovovertrædelse eller en væsentlig tabsrisiko.
	Revisionsområdet vurderes som ikke betryggende, og der er behov for skærpet fokus fra ledelsen, da der er behov for væsentlige forbedringer. Afgørende/betydelige forhold hvor vi anbefaler hurtig handling
	Revisionsområdet vurderes som mindre betryggende, og der er behov for opmærksomhed fra ledelsen, da der er usikkerhed eller behov/mulighed for forbedringer.
	Revisionsområdet vurderes som relativt betryggende, og der er alene behov for forbedringer af mindre væsentlig karakter. Øvrige anbefalinger, herunder forhold der påvirker dagligdags aktiviteter.

	Revisionsområdet har ikke givet anledning til bemærkninger.
---	---

Som det fremgår af oversigten og bilag til rapporten, er der identificeret visse fejl og uhensigtsmæssigheder i regnskabet, samt svagheder i flere procedurer. Ledelsen bør tage stilling til, hvordan forretningsgangene og de interne kontroller styrkes på disse områder.

3. Afslutning

Vi anmoder om, at forvaltningen kommenterer vores observationer og anbefalinger i vedhæftede bilag til rapporten og at disse fremsendes til os samtidig med fremlæggelse for udvalget, det vil sige inden for 3 uger.

København, den 11. august 2010

Deloitte

Statsautoriseret Revisionsaktieselskab

Lynge Skovgaard
statsautoriseret revisor

Ole Hermann
statsautoriseret revisor

Bilag 1: Forventede revisionsbemærkninger

X

1.1. Anlægsaktiver

I regnskabet for 2009 er der afholdt anlægsudgifter på anlægsbevillinger for 124 mio.kr., men i det omkostningsbaserede regnskab er der kun indregnet anlægsaktiver for 4 mio.kr. I henhold til kommunens regnskabspraksis skal investeringer indregnes som anlægsaktiver, hvis de opfylder en række betingelser, bl.a. om en anskaffelsessum på mindst 100.000 kr. samt en levetid på mere end 1 år. Som nævnt ovenfor skyldes den manglende aktivering delvis, at der ikke er taget stilling til, om investeringerne opfylder betingelserne for indregning som anlægsaktiver. Herudover er en række anlægsaktiver udeholdt, som følge af, at Vedligeholdelsesafdelingen har anvendt Økonomiforvaltningens retningslinjer om kontrol af indregninger forkert.

Indregning af anlægsaktiver		
Revisionsbemærkning	Prioritet	X
<p>Anlægsaktiver i balancen er undervurderet med op til 120 mio.kr. vedr. investeringer afholdt i 2009, som følge af manglende stillingtagen til hvilke investeringer der skal aktiveres. Aktiveringer vedr. 2009 udgør kun 4 mio.kr. Som følge heraf er opgørelsen af anlægsaktiver i balancen misvisende, og afskrivninger i resultatopgørelsen opgøres forkert. Fejlene har betydning for det omkostningsbaserede regnskab. Vi skal indskærpe, at anlægsoversigten bør gennemgås, så der tages stilling til hvilke aktiver der opfylder kriterierne, således at anlægsaktiverne kan korrigeres i regnskabet for 2010.</p>		
Ledelsens kommentarer og tiltag		
<p>I forbindelse med ændringen af forvaltningens organisation er det konstateret at den tidligere procedure for registrering af anlægsaktiver ikke har været fyldestgørende, og at der er aktiver der ikke er blevet registreret. Forvaltningen vil derfor gennemgå alle indkøb fra 2007 og fremefter - under reglerne for registrering i anlægsarkivet - og herefter registrere eventuelle ikke registrerede indkøb/anlæg her således at anlægsarkivet er korrekt.</p> <p>Forretningsgangen vil endvidere blive ændret således den passer med den nye organisering og fremgangsmåde for registrering i anlægsarkivet.</p>		
Ansvarlig	Tidsfrist	
Budget og Regnskab	Ultimo 2010	

Det fremgår af Kasse- og Regnskabsregulativets bilag vedrørende anlægsregnskaber, at aflæggelsen af anlægsregnskaber skal ske senest ved udgangen af det regnskabsår, anlægget er færdiggjort jf. Budget- og Regnskabssystem for kommuner.

Det er oplyst, at der ikke er udarbejdet forklaringer til anlægsbevillinger siden 2006. Der er udarbejdet 7-

8 anlægsregnskaber, som ikke er behandlet af fagudvalget. Det er dog oplyst, at de årlige rådighedsbeløbsbevillinger ikke har været overskredet, og at det drejer sig om mange små bevillinger.

Forholdet medfører, at reglerne i Kasse- og Regnskabsregulativets bilag vedr. anlægsregnskaber ikke overholdes, og dermed mangler udvalgets stillingtagen til de afsluttede anlægsarbejder.

1.2. Anlægsregnskaber

Aflæggelse af anlægsregnskaber	
Revisionsbemærkning	Prioritet
Der er ikke aflagt anlægsregnskaber over for udvalget siden 2006. Anlægsregnskaberne skulle være aflagt senest sammen med hvert års udvalgsregnskab. Forholdet medfører, at reglerne i Kasse- og Regnskabsregulativets bilag vedr. anlægsregnskaber ikke overholdes. Vi skal henstille, at anlægsregnskaberne aflægges rettidigt.	
Ledelsens kommentarer og tiltag	
Forvaltningen vil indskærpe at der bliver forelagt anlægsregnskaber for udvalget, og de afsluttede regnskaber fra 2006 og frem til i dag vil blive fremlagt for udvalget inden udgangen af 2010. For at imødegå lignende situation fremover vil der ved den månedlige ledelsesrapportering blive rapporteret omkring afsluttede anlæg, hvorefter anlægsregnskabet bliver udarbejdet.	
Ansvarlig	Tidsfrist
Budget og Regnskab	Ultimo 2010
Drift og Anlæg	Ultimo 2010

1.3. Administration af brugeradgange til it-systemer

Vi har gennemgået kommunens håndtering af adgang til systemer og data, og konstateret, at der mangler formalisering - dels i forhold til godkendt procedurer, og dels i forhold til dokumentation af rettigheder. Vi har således konstateret, at der ikke for alle tildelte adgange foreligger dokumentation, at der ikke er en fast proces til håndtering af fratrædelser, og at periodisk review af adgange ikke er formaliseret. Disse forhold underbygges endvidere af vores gennemgang af oprettede brugere i Windows lokalnetværket.

Periodisk review af adgange til systemer og data	
Revisionsbemærkning	Prioritet

Vi har fået oplyst, at ansvaret for den periodiske revurdering af tildelte rettigheder til brugere er placeret hos de enkelte it-sikkerhedsledere i de respektive forvaltninger og afdelinger.

Den periodiske revurdering af tildelte rettigheder til brugere foretages ikke, eller den dokumenteres ikke. Der er dermed risiko for, at brugeres rettigheder bliver utidssvarende og ikke afspejler deres arbejdsmæssige betingede behov. Vi skal indskærpe, at der bør foretages periodisk review af adgangsrettighederne.

Ledelsens kommentarer og tiltag

Forvaltningen arbejder frem mod en løsning med en kvartalsvis gennemgang af samtlige brugeres adgange til netværket og systemer. Desværre er opbygningen af Københavns kommunes it sikkerhed centraliseret i Koncernservice, hvorfor det i de foregående år har været stort set umuligt at få en liste over forvaltningens brugere og deres adgange til systemer. Derfor er succesen med tiltaget afhængig af om der kan modtages disse sikkerhedslistor fra Koncernservice it sikkerhed.

Ansvarlig

Budget og Regnskab

Tidsfrist

Ultimo 2010

1.4. Lønområdet

1.4.1. Forretningsgange på lønområdet

Revisionen har omfattet vurdering og test af forretningsgangene for anvendelsen af det personaleadministrative system KMD OPUS Løn. Revisionen er baseret på en sammenholdelse mellem system-ejers (KS') generelle retningslinjer for anvendelse af systemet og Børne- og Ungdomsforvaltningens egen forretningsgangsbeskrivelse på området. Vi har testet følgende væsentlige kontroller:

- Kontrol af indberetning af personstamdata til KMD-lønssystemet
- Kontrol af indberetning af variable løndata til KMD-lønssystemet
- Tilstedeværelseskontrol
- Ledelsesmæssigt tilsyn på lønområdet
- Behandling af fejlkonto vedrørende løn i KØR

Vi har konstateret, at BUF har udarbejdet en forretningsgangsbeskrivelse for lønområdet, som indeholder udførlig omtale af foreskrevne kontroller på en række områder. Det er dog vores vurdering, at der på flere områder bør ske forbedringer i udførelsen af de interne kontroller.

- Forretningsgang indeholder ikke en beskrivelse af samtlige de forhold, der er forudsat i systemejers generelle retningslinjer, herunder fx kontrol af udskriftsmateriale fra lønssystemet, afstemning med KØR og arkivregler
- Flere decentrale enheder har oplyst, at de ikke har kendskab til forvaltningens forretningsgangsbeskrivelse, herunder kravet om at de skal udarbejde lokale

- forretningsgangsbeskrivelser
- Der foreligger ikke dokumentation for, at kontrollen af indberetninger af person-stamdata og variable løndata samt tilstedeværelseskontrol er udført
  - BUF har ikke som foreskrevet i forretningsgangsbeskrivelsen gennemført ledelsestilsyn på lønområdet i 2009.

Forretningsgange på lønområdet	
Revisionsbemærkning	Prioritet
Der er konstateret en række svagheder i forretningsgangene på lønområdet, som primært skyldes manglende og/eller utilstrækkelig dokumentation for gennemførte kontroller. Forholdene kan medføre risiko for utilsigtede og tilsigtede fejl i lønudbetalingen. Vi skal henstille, at forvaltningens kontroller frem over dokumenteres.	
Ledelsens kommentarer og tiltag	
Forvaltningen har i sine forvaltningstilsyn haft personaleforretningsgangen med i tilsynet. Der derfor ikke tale om et manglende ledelsestilsyn.	
Det viser sig dog med ledelsestilsynet at der er et stort behov for at få udbredt kendskabet til disse forretningsgange, ligesom der er behov for at der via forvaltningens opgaveportal er et direkte link til samtlige forretningsgange.	
Løn og Personale kontaktes for at gennemføre et møde med controlling fra Budget og Regnskab med henblik på at få standardiseret de udarbejdede forretningsgange i samme layout som de økonomiske forretningsgange. Herefter kan forretningsgangene udsendes via forvaltningens ugepakke.	
Ansvarlig	Tidsfrist
Løn og Personale	1. september 2010

1.4.2. Sagsgennemgang på lønområdet

Sagsgennemgangen på lønområdet er, ligesom for gennemgangen af lønprocesser, rapporteret til forvaltningen i en rapport fra Intern revision. Revisionen har omfattet detailrevision af en række personalesager og analytiske handlinger. Da gennemgangen af lønprocesserne viste, at der ikke var tilstrækkelig dokumentation for forvaltningens kontroller, har detailrevisionen omfattet et udvidet antal sager med henblik på at konstatere, hvorvidt der på lønområdet forekommer væsentlige fejl, og at de udbetalte lønninger mv. er i overensstemmelse med gældende overenskomster / aftaler.

Revisionen viste, at der i et antal sager ikke forelå den krævede dokumentation. Der er dog ikke fundet sager, hvor der er udbetalt forkert løn til medarbejdere. For dagpengerefusioner er derimod flere sager, hvor der ikke er modtaget den berettigede refusion som følge af fejlagtige/for sene registreringer i vagtplansystemet.

Dagpengerefusioner	
Revisionsbemærkning	Prioritet
<p>Vi har gennemgået 5 sager, udvalgt på baggrund af en analyse af, hvor risikoen for fejl er størst. I disse 5 sager har proceduren for hjemtagelse af dagpengerefusioner ikke fungeret betryggende, idet refusionskrav ikke blev fremsendt rettidigt. Forholdet har medført, at forvaltningen er gået glip af dagpengerefusioner.</p> <p>Vi skal henstille til, at der etableres en procedure, som sikrer rettidig anmeldelse af refusionskrav</p>	
Ledelsens kommentarer og tiltag	
<p>De 5 sager, der ligger til grund for revisionsbemærkningen, er ikke tilfældigt udvalgt og har været kendt af forvaltningens personaleafdeling. Der er tale om 5 specifikke sager og ikke et generelt billede af hele forvaltningens virke. Der er allerede udarbejdet præcise retningslinjer og procedurer, som sikrer, at refusionskrav bliver anmeldt rettidigt og korrekt. Forvaltningen vil dog gerne tilkendegive og anerkende, at refusionsområdet er et helt centralt element i driften af en fornuftig virksomhed, hvorfor der vil være et skærpet og øget fokus herpå.</p>	
Ansvarlig	Tidsfrist
Løn og Personale	1. september 2010

1.4.3. Kontrol af løn til direktion og lønmedarbejdere

Løn til direktionen og ansatte med adgang til lønsystemet	
Revisionsbemærkning	Prioritet
<p>Der foretages ikke specifikke og dokumenterede interne kontroller til sikring af, at løn til direktionen og ansatte med adgang til lønsystemet er korrekt beregnet og udbetalt.</p> <p>Det er vores vurdering, at der er en øget offentlig bevågenhed omkring korrekt løn til direktion og ansatte med adgang til lønsystemet. Der er derfor risiko for, at selv mindre væsentlige fejl og mangler vil kunne medføre negativ omtale.</p> <p>Vi henstiller til, at der etableres en intern kontrolprocedure, som sikrer en dokumenteret gennemgang af løn til direktionen og ansatte med adgang til lønsystemet.</p>	
Ledelsens kommentarer og tiltag	
<p>Forvaltningen er i gang med at etablere en procedure for dokumenteret månedlig kontrol af løn til direktion og de specifikke medarbejdere i forvaltningen, som kan anvise løn. Denne kontrol vil blive foretaget af den etablerede controllingfunktion i Budget & Regnskab i samarbejde med Personaleafdelingen.</p>	
Ansvarlig	Tidsfrist

1.5. Udvalgets regnskabsforklaringer og bevillingskontrol

Regnskabet udviser et merforbrug på driftsbevillingerne på i alt 70 mio.kr. fordelt på flere bevillinger. Merforbruget skyldes primært forbruget hos decentrale enheder samt regninger vedr. 2008 for køb af pladser hos andre kommuner. Efter vores vurdering kan den interne styring forbedres på disse områder, idet merforbruget kunne være forudset ved en tættere styring.

For køb af pladser ville en mere systematisk oversigt over udestående betalingstilsagn have givet grundlag for opgørelse af de skyldige beløb vedr. 2008, så de ikke først blev identificeret i slutningen af 2009. Vi har fået oplyst, at der for 2009 er sket registrering af alle skyldige beløb.

De aflagte regnskabsforklaringer forekommer efter vores vurdering grundige og dækkende.

Imidlertid angives det i flere regnskabsforklaringer, at mer- eller mindreforbrug delvis skyldes bogføringsfejl, som ville have reduceret bevillingsafvigelsen, hvis de var rettet i tide. Vi har påset, at der udelukkende er tale om forskydninger mellem driftsbevillinger, men vi vil fremhæve, at årsafslutningsprocessen bør tilrettelægges, så væsentlige afvigelser identificeres og rettes i tide.

Bevillingsafvigelser som følge af bogføringsfejl

Revisionsbemærkning	Prioritet
Flere bevillingsafvigelser skyldes væsentlige fejl i bogføringer, som ikke er rettet inden regnskabsafslutningen. Forholdet medfører, at bevillingsopfølgningen ikke er retvisende. Revisionsbemærkningen for 2008 med en henstilling om, at budget og bogføring registreres korrekt på funktionerne inden for de enkelte bevillinger, videreføres derfor. Vi skal endvidere henstille, at afslutningsprocessen tilrettelægges, så væsentlige afvigelser identificeres og rettes i tide.	
Ledelsens kommentarer og tiltag	
I forbindelse med organisationsændringen i forvaltningen er der oprettet nye kontoplaner til skoler og til centraladministrationen, hvilket vil eliminere disse fejl. Samtidigt er der øget opmærksomhed på netop denne del af controlling af forvaltningens regnskab, hvorfor det forventes at der ved årsafslutningen ikke er bogført udgifter på forkerte bevillinger og konti.	
Ansvarlig	Tidsfrist
Budget og Regnskab	Ultimo 2010

I bilag 2 nedenfor indgår en samlet opfølgning på revisionsbemærkninger fra 2008.

Bilag 2: Observationer fra den udførte revision, herunder kommentarer til direktionens besvarelse

2.1. Overordnet internt kontrolsystem

Vi har gennemgået forvaltningens overordnede interne ledelsessystemer, specielt i relation til risikostyring og kontrolmiljø. Vores gennemgang er baseret på en samlet kortlægning af hver forvaltnings procedurer, i form af et spørgeskema. Kortlægningen omfatter de politikker, procedurer og systemer der anvendes til sikring af økonomisk sund drift, pålidelige rapporteringssystemer samt overholdelse af love og øvrige regler. Forvaltningen har fremlagt det omfattende materiale som foreligger, bestående af strategier og underliggende dokumenter, samt beskrivelser af hvordan de er implementeret. Disse har vi drøftet med forvaltningens ledelse, og sammenholdt med vores observationer fra den øvrige revision.

Vores samlede vurdering af det overordnede ledelsessystem er, at der foreligger gode beskrivelser af forvaltningens ledelsesprincipper, og at der er tilrettelagt gode kommunikations- og opfølgingsmetoder. Vi har dog fået oplyst, at der ikke foreligger jobbeskrivelser for forvaltningens medarbejdere. På visse områder kan de overordnede kontroller også forbedres, ligesom det er usikkert, hvordan organisationsændring i 2010 vil påvirke kontrolmiljøet.

Controlling	
Observation	Prioritet
Der er etableret en controllingfunktion i Center for Ressourcestyring, som udfylder en vigtig rolle med økonomisk controlling. Der foreligger imidlertid ikke en beskrivelse af controllingsaktiviteten, hvilket gør det vanskeligere for ledelsen at tage stilling til om indsatsen er fokuseret korrekt. Endvidere omfatter indsatsen primært overholdelse af regnskabsregler. Der foretages dermed ikke systematisk gennemgang af, om institutioner og centre overholder øvrige vedtagne procedurer.	
Risiko	
Manglende funktionsbeskrivelse medfører risiko for, at controllingaktiviteterne ikke udføres tilstrækkelig systematisk og at ledelsen ikke har overblik over indholdet af aktiviteterne.	
Anbefalinger	
Vi anbefaler, at der udarbejdes en funktionsbeskrivelse for controllingenheden, hvor indsatsområder og dybde beskrives, og hvor der tages stilling til, om der er øvrige områder, som bør omfattes af controlling.	
Ledelsens kommentarer og tiltag	

I forvaltningens nye organisering er der i Budget og regnskab etableret en gruppe til at varetage forvaltningens interne revision, controlling m.v. Her vil der bl.a. blive foretaget flere servicebesøg på den enkelte enhed indeholdende bilags- og tilstedeværelseskontrol, efterlevelse af forretningsgang på hele forvaltningens område m.v. Der pågår arbejde med at beskrive arbejdet i controllingenheden, som vil være arbejdsgrundlag for det kommende år.

Ansvarlig

Budget og Regnskab

Tidsfrist

Er gennemført

Forretningsgangsbeskrivelser

Observation

Der er udarbejdet en række forretningsgangsbeskrivelser på regnskabsområdet. De dækker overordnet set de nødvendige forhold. Beskrivelserne er imidlertid ikke opdateret efter vedtagelse af kommunens nye kasse- og regnskabsregulativ pr. 27. august 2009.

Prioritet**Risiko**

Der er dermed risiko for, at principperne i kasse- og regnskabsregulativet ikke fuldt ud implementeres.

Anbefalinger

Vi anbefaler, at forvaltningens forretningsgange ajourføres til at være i overensstemmelse med det overordnede regelsæt.

Ledelsens kommentarer og tiltag

Efter organisationsændringen er der opstået behov for at få samtlige forretningsgange opdateret samt ajourført i forhold til nye overordnede og fælles forretningsgange. Revisionen vil omfatte samtlige forretningsgange.

Ansvarlig

Budget og Regnskab

Tidsfrist

1. september 2010

2.2. Bilagene til regnskabet

Udvalgets regnskab omfatter 26 bilag, hvilket forekommer at være mere end nødvendigt.

I anlægsoversigten i bilag 21 skal det angives, hvor stor en del af anlægsudgifterne der er aktiveret i det omkostningsbaserede regnskab. Disse oplysninger mangler. Som anført ovenfor under anlægsaktiver mangler der aktivering af betydelige anlægsomkostninger.

I anlægsoversigten skal afsluttede bevillinger endvidere forklares, hvis den samlede bevilling og det samlede forbrug afviger med mere end 10 pct. eller over 1 mio.kr. Vores gennemgang af oversigten over anlæg viste, at 23 bevillinger havde afvigelser større end disse grænser, men der er ikke givet forklaringer til disse.

Vi har fået oplyst, at bilag 19 om uforbrugte tilskudspuljemidler ikke er komplet. Bilaget omfatter

2 mio.kr. Det skyldes, at der ikke er overblik over, hvilke puljemidler forvaltningen modtager, som følge af forskellige registreringsmåder.

Fra 2009 er kommunens regnskabspraksis for tilskud ændret, således at uforbrugte midler skal indtægtsføres i modtagelsesåret og overføres bevillingsmæssigt ved overførselssagen. Da forvaltningen ikke har overblik over alle tilskud, er der ikke sikkerhed for, at denne praksis er fulgt. Forvaltningen regner med, at en række tilskud følger den gamle praksis, og restanceføres på en balancekonto i stedet for at blive indtægtsført. Det giver en periodemæssig forskydning. Fra 2010 skal der endvidere gives bevilling til at modtage tilskudsindtægter.

Vi anbefaler, at det sikres, at alle projektledere gøres bekendt med retningslinjerne for forvaltning af projekter, herunder korrekt registrering. Det kan f.eks. ske ved, at det gøres obligatorisk, at involvere administrative medarbejdere med tilskudserfaring i forvaltningen.

2.3. Omkostninger og periodiseringer

I forbindelse med årsafslutningen blev der ændret regnskabspraksis for indtægtsførsel af lønrefusioner i udvalgets regnskab. Det medførte fremskyndelse af indtægtsførslen af uafregnede refusioner, hvilket reducerede det regnskabsmæssige merforbrug. Der er tale om en engangsindtægt. Vi er enige i, at ændringen af periodiseringen giver et mere korrekt regnskab, men anser det for uhensigtsmæssigt, at regnskabspraksis ændres med baggrund i budgetoverskridelser.

I forbindelse med årsafslutningen blev der endvidere indregnet tilgodehavender fra salg af pladser for den resterende del af skoleåret 2009/10 med 18 mio.kr. Der er tale om indtægter som rettelig vedrører 2010.

Under vores gennemgang af periodiseringsposter har vi endvidere identificeret poster for 7 mio.kr., som burde have været med som udgifter i 2009. Forvaltningen har selv identificeret ikke-bogførte udgifter på 24 mio.kr., jf. bilag 26 til regnskabet. Det drejer sig primært om regninger, som først er modtaget efter at bogføringen var lukket. Da de ydelser, som regningerne vedrører, er modtaget i 2009, skal der i henhold til kommunens regnskabspraksis afsættes skyldige beløb i regnskabet for 2009 til dækning af omkostningerne i den periode som de vedrører.

Kontrol af periodiseringsposter

Observation

Prioritet

I regnskabsforklaringerne nævnes omkostninger for 24 mio.kr., som skulle have været med i 2009, og under vores gennemgang af periodiseringsposter har vi yderligere identificeret manglende omkostninger for 7 mio.kr. Forvaltningen har, som led i årsafslutningsprocessen, gennemgået alle væsentlige omkostninger i den seneste regnskabsperiode i 2009 for at identificere, om der var indregnet for mange omkostninger, men har ikke kontrolleret den første periode af 2010 for tilsvarende at undersøge, om der var indregnet for få omkostninger i 2009.

Risiko

Manglende fokus på alle typer fejlperiodisering medfører risiko for et forkert opgjort regnskabsresultat, og dermed et forkert grundlag for vurdering af økonomistyringens kvalitet.

Anbefalinger

Vi anbefaler, at årsafslutningsprocessen omfatter en gennemgang af posteringer både før og efter statusdagen, samt metoder til opgørelse af skyldige omkostninger og tilgodehavende indtægter, så der er tilstrækkelig kontrol med korrekt periodisering af alle enheders regnskaber.

Ledelsens kommentarer og tiltag

I forbindelse med årsregnskabet 2010 indføres en gennemgang af samtlige udgifter i supplementsperioden hvor udgiften kontrolleres for at være til stede i det korrekte år.

Ansvarlig

Budget og Regnskab

Tidsfrist

Primo 2011

2.4. Afstemning af lønudgifter i KMD-lønssystemet med bogføringen i KØR

Vi har modtaget Børne- og Ungdomsforvaltningens afstemning mellem lønudgifter ifølge KMD-lønssystemet og bogføringen på løndriftskonti i KØR. Afstemningen er vedlagt en detaljeret redegørelse for forskelle mellem lønssystemet og finansbogføringen. Forskellen mellem lønsystemets udvisende og bogføringen i KØR er hovedsageligt manuelle bogføringer på finanskontiene, der ligeledes anvendes til de automatisk overførte registreringer fra lønssystemet.

Vi har konstateret en relativt mindre difference mellem afstemningens tal for bogføringen i KØR og det endelige tal i kommunens regnskab. Forvaltningen har supplerende oplyst, at differencen vedrører en udgift, der er genereret fra en anden forvaltning i regnskabsperiode 13.

2.5. Forældrebetaling

2.5.1. Takster

Dagtilbudsloven indeholder grænser for forældrenes betaling til kommunen for en plads til dagpleje, vuggestue, børnehave, fritidshjem og klub. Vejledningen til loven indeholder detaljerede regler for, hvilke budgetterede driftsudgifter der kan indgå i takstgrundlaget. Kommunens indtægter fra forældrebetalingen blev i budget 2009 opgjort til 949 mio.kr.

Takster for forældrebetaling

Observation	Prioritet
<p>Gennemgangen af BUF's takstberegning har givet os den opfattelse, at de teknisk komplicerede beregninger udføres på en betryggende måde.</p> <p>Processen for de tekniske beregninger, der indgår i forvaltningens budgetlægning for det kommende år, udgør en del af den samlede forretningsgang og interne kontrol for takstberegningerne. I 2010 er det indarbejdet i forretningsgangen, hvilke kontrolaktiviteter der skal udføres.</p> <p>Enkelte af taksterne for 2009 overskrider grænserne i dagtilbudsloven marginalt: Børnehaver - 25,01% mod lovens 25%, fritidshjem - 30,18% mod lovens 30%.</p> <p>Administrationsbidraget på 28,1 mio.kr. til de selvejende institutioner er indeholdt i de budgetterede bruttodriftsudgifter, hvilket ikke er i overensstemmelse med gældende regler.</p> <p>BUF har over for os tilkendegivet, at modellen for fordelingen af bruttodriftsudgifterne på funktion 5.25.14. Integreerede institutioner planlægges justeret i 2010, når en ny demografitildelingsmodel er modtaget fra Økonomiforvaltningen. Ifølge BUF er der siden indførelsen af modellen fra budget 2005 sket en række ændringer i anvendte modeller, politiske beslutninger, lovgivningen og i kommunens struktur.</p>	
Risiko	
<p>Der er risiko for, at kommunens takstberegninger ikke lever op til gældende bestemmelser, og at anvendte fordelingsnøgler ikke foreligger dokumenteret og begrundet i overensstemmelse med den aktuelle lovgivning og budgetpraksis i kommunen.</p>	
Anbefaling	
<p>Vi kan tilslutte os behovet for, at der foretages en justering af modellen for fordelingen af de budgetterede driftsudgifter på de integreerede institutioner, hvilket efter vores opfattelse bør bygge på et valg mellem alternative modeller med begrundede kriterier og fordelingsnøgler.</p>	
Ledelsens kommentarer og tiltag	
<p>Forvaltningen er i gang med at justere modellen for driftsudgifterne på integreerede institutioner, ligesom der er ved at blive udarbejdet en forretningsgang med beskrivelse af beregningen af takster.</p>	
Ansvarlig	Tidsfrist
Budget og Regnskab	1. september 2010

2.5.2. Opkrævning

Vi har konstateret, at opkrævningen er velfungerende, men at der ikke er udarbejdet en forretningsgangsbeskrivelse for opkrævning af forældrebetalingen. Endvidere, at der ikke foretages kontrol af indtastede stamdata i KMD-Institution. I den forbindelse kan vi konstatere, at medarbejderne i afdelingerne for Brugerbetaling, Pladsanvisningen og Klubber kan ændre i stamdata uden der efterfølgende foretages kontrol. Under vores stikprøvevise kontrol af forældrebetalingen har vi imidlertid ikke konstateret fejl i opkrævningerne.

Opkrævning af forældrebetaling	
Observation	Prioritet
Vi har konstateret, at der ikke er udarbejdet en forretningsgangsbeskrivelse for opkrævning af forældrebetalingen, og at der ikke foretages kontrol af indtastede stamdata i KMD-Institution	
Risiko	
Der er ikke sikkerhed for, at ledelsens instruktioner for arbejdet er oplyst og følges af medarbejderne, og der mangler kontrol af indtastninger til sikring mod tilsigtede og utilsigtede fejl.	
Anbefaling	
Vi anbefaler, at der udarbejdes en forretningsgang for opkrævning af forældrebetaling, og der foretages kontrol af indtastninger til KMD-Institution.	
Ledelsens kommentarer og tiltag	
Forretningsgang for forældrebetaling er i gang med at blive udarbejdet, som vil indeholde både hvorledes der opkræves samt afstemning af institutionssystemet.	
Ansvarlig	Tidsfrist
Kapacitetsstyring	1. september 2010

2.6. Salg af pladser

Vi har som led i revisionen af forvaltningens indtægter foretaget en juridisk-kritisk gennemgang af området for salg af pladser. Disse indtægter, der i budget 2009 blev budgetteret til 224,8 mio.kr., omfatter i alt 12 ordninger. Hjemmelen herfor er:

- Lov om dag-, fritids- og klubtilbud mv. til børn og unge (dagtilbudsloven)
- Folkeskoleloven (frit skolevalg)
- Rammeaftale 2009 for Social- og specialundervisningsområdet - indgået mellem Region Hovedstaden og de 29 kommuner i hovedstadsregionen.

Dagtilbudsloven og folkeskoleloven bygger på det grundprincip, at Københavns Kommunes indtægter for salg af pladserne normalt beregnes af omegnskommunerne og på grundlag af disses gennemsnitlige enhedsudgifter. Københavns Kommune skal derfor foretage kontrol af, at omegnskommunernes takstberegninger følger gældende bestemmelser.

Kontrol af takstberegning for salg af pladser	
Observation	Prioritet
Vi har konstateret, at der ikke er udarbejdet en forretningsgangsbeskrivelse for procedurer og kontrol med takstberegningerne.	
Risiko	

I mangel af en forretningsgangsbeskrivelse har ledelsen ikke sikkerhed for, at der i forvaltningen bliver foretaget en tilstrækkelig kontrol med, at kommunens indtægter bliver beregnet i overensstemmelse med gældende bestemmelser.

Anbefaling

Vi har aftalt med forvaltningen, at der udarbejdes en beskrivelse af forretningsgangen. Denne bør både omfatte procedurer og kontroller i de tilfælde, hvor omkostningskalkulationerne foretages af kommunen og af andre.

Ledelsens kommentarer og tiltag

Specialområdet har fokus på området og er i gang med at udarbejde en forretningsgang for hvorledes proceduren og kontrollen er af prisen på kommunale pladser.

Ansvarlig

Specialområdet

Tidsfrist

1. oktober 2010

2.7. Balance og statusafstemninger

Vi har gennemgået forvaltningens afstemninger af balancekonti. Vi foretog en foreløbig gennemgang pr. 30. september 2009, som blev rapporteret til forvaltningen i notat af 28. december 2009. Vi har endvidere gennemgået afstemningerne pr. 31. december 2009. Forvaltningen har selv foretaget opfølgning på afstemningsarbejdet, både i forbindelse med den løbende ledelsesrapportering, og ved udarbejdelse af et konklusionsnotat om afstemningerne, som indgår som bilag til forvaltningens regnskab for 2009.

Det fremgår af forvaltningens konklusionsnotat, at de fleste konti afstemmes rettidigt, og at det er et begrænset antal konti, hvor der er usikkerhed om saldoen. I notatet angives, at saldi på netto 37 mio.kr. ikke er afstemt, mens saldi på 320 mio.kr. er afstemt til opfølgning. Den usikre del af sidstnævnte vurderes dog at være ret begrænset.

Ved vores revision har vi stikprøvevis efterprøvet opgørelserne og afstemningernes kvalitet. Overordnet kan vi konkludere, at forvaltningen har indarbejdet afstemningsloggen i det daglige arbejde. De afstemningsansvarlige har således vurderet den overvejende del af kontiene, og der foretages periodisk ledelsestilsyn. Der forekommer dog fortsat afstemninger, hvor kvaliteten ikke er i overensstemmelse med forvaltningens forretningsgangsbeskrivelse. Disse tilfælde skyldes manglende eller utilstrækkelig stillingtagen til åbne poster eller differencer samt manglende dokumentation eller henvisning hertil. Det skal dog bemærkes, at i forhold til den gennemgæede stikprøve, er det et begrænset beløb, hvor der er uafklarede differencer.

Vi vurderer, at forvaltningens arbejde med forbedring af afstemningsrutinerne har haft stor effekt, men at der vedvarende vil være et behov for oplæring i og kvalitetssikring af afstemninger. Udfordringen for forvaltningen er, at de decentrale afstemningsansvarlige ikke nødvendigvis er regnskabskyndige og ikke prioriterer de regnskabsmæssige opgaver tilstrækkelig højt.

2.8. Bevilling til udlån til Fonden Det Kongelige Opfostringshus

Børne- og Ungdomsudvalget vedtog den 16. december 2009 afviklingen af kommunens tilgodehavende hos Fonden Det kongelige Opfostringshus og Den Thorupske Stiftelse. Afviklingen sker ved, at udfærdiges to gældsbreve på i alt ca. 13 mio.kr. Den årlige afvikling aftales derefter i forbindelse med fastsættelsen af den årlige husleje for kommunens benyttelse af fondens familietilbud.

Tilgodehavenderne burde være indregnet i regnskabet. Forvaltningen oplyser, at dette vil ske, når gældsbrevene er udfærdiget.

Bevilling til udlån	
Observation	Prioritet
Udlånene til Fonden Det kongelige Opfostringshus og Den Thorupske Stiftelse er på usædvanlige vilkår, og det ene gives til en nystiftet fond.	
Risiko	
Da udlån kræver en anlægsbevilling, er der behov for forelæggelse for Borgerrepræsentationen	
Anbefaling	
Efter vores opfattelse bør vilkårene i gældsbrevene forelægges for Borgerrepræsentationen.	
Ledelsens kommentarer og tiltag	
<p>Ovenstående omfatter 2 udlån der sammen giver ca. 18.8 mio.kr. Det ene ca. 13 mio.kr er for renovering af bygningerne og det andet er opsamlet underskud på ca. 5.8 mio.kr. Begge tilgodehavender har tidligere været bogført som tilgodehavende hos DKO og med en tilsvarende passivpost på forvaltningen. Beløbet er således registreret både som tilgodehavende og gæld i forvaltningens regnskab regnskab.</p> <p>Økonomiforvaltningen er ultimo 2009 blevet forespurgt om tilgodehavende skal forelægges for Borgerrepræsentationen ved overgangen til en erhvervsdrivende fond, hvor det er blevet fortalt at det er udvalgets beslutning.</p> <p>Idet lånet allerede eksisterede, er Børne og Ungdomsudvalget blevet forelagt låneforholdet, og der er ikke fra udvalgets side blevet tilkendegivet en anden opfattelse heraf.</p> <p>Det er forvaltningens opfattelse at tilgodehavendet bliver optaget i regnskabet når gældsbrevene er underskrevet - hvilket var forventet primo 2010 - men dette er først sket henover sommeren. Der er sat et advokatfirma til at validere validiteten af det tilgodehavende fra DKO opsamlede underskud.</p>	
Ansvarlig	Tidsfrist
Budget og Regnskab	Ultimo 2010

2.9. Afstemning og værdiansættelse af tilgodehavender, som er overdraget til Administrativ Borgerservice (ABS)

Revisionsdirektoratets revision af årsregnskabet for 2008 medførte, at der blev taget forbehold i revisionspåtegningen på kommunens samlede årsregnskab 2008. Forbeholdet vedrørte forvaltningernes utilstrækkelige regnskabsmateriale til væsentlige balanceposter i årsregnskab 2008.

Økonomiforvaltningen anmodede, på baggrund af forbeholdet, kommunens revisorer om at vurdere kommunens balancekonti opdelt på kategorier med særlig vægt på tilgodehavender. Afrapporteringen fra Intern Revision og Deloitte blev forelagt for Økonomiudvalget 1. december 2009, pkt. 7, bilag 2 - Revisorkollegiets opgørelse af den realøkonomiske værdi af tilgodehavende ved udgangen af 2008. Formålet med analysen var at vurdere den realøkonomiske værdi af kommunens tilgodehavender, samt at give anbefalinger til, hvordan der sikres korrekt indregning og værdiansættelse af tilgodehavenderne i kommunens regnskab. Den indeholdt en række anbefalinger til Kultur- og Fritidsforvaltningens enhed for Opkrævning & Ejendomsskat. Enheden er senere overført til ABS. Anbefalingerne omfattede blandt andet, at ABS skulle tilrettelægge en procedure, således at de enkelte forvaltninger kunne afstemme deres tilgodehavender med ABS' registreringer. ABS skulle også udarbejde oplæg til brug for forvaltningernes nedskrivninger. Forvaltningerne skulle endvidere foretage en kortlægning af hvilke hjemmelsgrundlag, som forudsættes dokumenteret før opkrævning/inddrivelse påbegyndes.

Ved årsafslutningen har ABS udarbejdet de anbefalede specifikationer af tilgodehavender under ABS' forvaltning, og at der er udsendt oplæg til, hvilke nedskrivninger forvaltningerne skal foretage i det omkostningsbaserede regnskab. Proceduren fremgår af kommunens Vejledning til værdiansættelse af tilgodehavender fra december 2010. BUF har afstemt specifikationerne til egne registreringer. BUF har imidlertid vurderet, at der ikke er behov for at foretage de nedskrivninger, som ABS har foreslået. I henhold til ABS' oplæg kan de foreslåede nedskrivninger opgøres til 3,8 mio.kr. Efter vores opfattelse burde vurderingen være foretaget i samarbejde med ABS, til sikring af en ensartet behandling af nedskrivninger på tværs af kommunen. Vi vil dog anføre, at der er tale om uvæsentlige beløb i forhold til forvaltningens samlede regnskab.

2.10. Fagsystemer med integration til KØR

Vi har foretaget en kortlægning af, hvilke fagsystemer (sagsbehandlingssystemer, opkrævningssystemer m.v.) der findes hos hver forvaltning, som leverer regnskabsdata til KØR. For de væsentligste af disse systemer har vi foretaget en vurdering af kontrolmiljøet omkring grænsesnittet til KØR, herunder hvorvidt der er foretaget afstemninger mellem KØR og fagsystemer. Herudover har vi vurderet, om transaktions- og kontrolspor er intakt i forhold til de gennemgåede fagsystemer og integrationen til KØR. Formålet er at undersøge, om procedurene understøtter, at alle ind- og udbetalinger, som registreres i fagsystemerne, afspejles korrekt i regnskabet.

For BUF er det væsentligste system KMD Institution, som benyttes til administration af børnepasning og opkrævning af forældrebetaling. Det er vores vurdering, at forretningsgange og kontroller omkring integrationen mellem dette system og KØR overordnet set fungerer tilfredsstillende.

2.11. Institutionsbesøg

Vi har foretaget 19 uanmeldte besøg hos institutioner, hvor vi har gennemgået:

- Likvide beholdninger
- Lønadministration
- Omkostningsbilag
- Anlægsaktiver
- Fuldmagtsforhold
- Bogføringsrutiner

Besøgenes formål er at undersøge, om institutionernes økonomifunktion varetages betryggende og i overensstemmelse med gældende regler for kommunen og for forvaltningen.

Forvaltningen er i færd med at reducere antallet af institutioner, som har egen kassebeholdning. I stedet får institutionerne dankort. Formålet er at reducere det administrative arbejde og risikoen for fejl, som følger af at have en kassebeholdning. Vi er enige i, at det er hensigtsmæssigt at reducere antallet af kassebeholdninger.

For de kasser, som skal opretholdes, skulle der inden udløbet af 2009 indhentes tilladelse til at have en kontantkasse fra Koncernservice. De institutioner, som vi har besøgt, har endnu ikke indsendt ansøgninger.

I henhold til BUF's forretningsgange skal der være 2 personer om at disponere samtlige omkostninger. Ved brug af betalingskort kan der imidlertid disponeres alene. Som kompensation herfor har BUF bl.a. etableret en overvågende kontrol, som består i, at alle hævnings på Dankort overvåges centralt. Kontrollen er efter vores vurdering nødvendig med den nuværende opsætning, selv om den er ressourcekrævende.

Vi har aftalt med forvaltningen, at der følges op på, at institutionerne over for forvaltningen besvarer alle vores bemærkninger.

Fuldmagtsforhold

Observation

Prioritet

Under vores gennemgang af lokale bankkonti har vi i flere tilfælde identificeret, at en række medarbejdere har alenefuldmagt til at hæve kontanter i bankerne. Der er ikke - som for Dankorthævninger - etableret overvågning af kontanthævninger i banken. Efter vores opfattelse er der ikke behov for enefuldmagter til bankerne, idet Dankort og elektroniske overførsler giver tilstrækkelig fleksibilitet.

Risiko

Enefuldmagter er i modstrid med kommunens og forvaltningens forretningsgange, og medfører risiko for besvigelser.

Anbefaling

Vi anbefaler, at procedurer tilrettelægges, så der ikke er behov for at medarbejderne har alenefuldmagter, idet dette er i strid med kommunens kasse- og regnskabsregulativ.

Ledelsens kommentarer og tiltag

Forvaltningen har fået tilladelse af Økonomiforvaltningen til at udsætte tilladelsen til kontantkasser til udgangen af 2010.

For firmadankort bliver der dagligt gennemgået det samlede indkøb for forvaltningen via kontoudtog fra PBS. Herudover bliver den enkelte enhedsleder konfronteret med en mail indeholdende kontoudtog for enhedens kort til den decentrale kontrol.

I forbindelse med ændringerne i Kasse- og regnskabsregulativet har forvaltningen lavet en stor indsats for at lukke bankbøger og hævekort og få disse ændret til firmadankort. Dette har imidlertid ikke været muligt idet Nordea ikke har kunnet følge med i oprettelser af firmadankort, hvorfor der har været lukket for nyoprettelser fra medio januar til og med 1. maj 2010. Forvaltningen arbejder nu på at de gamle konti lukkes og der benyttes firmadankort. Herefter er muligheden for enefuldmagt lukket.

Ansvarlig

Budget og Regnskab

Tidsfrist

1. november 2010

Kontrol af lønindberetninger

Observation

Under vores gennemgang af indberetninger til lønportalen har vi i flere tilfælde konstateret, at der ikke var foretaget kontrol af indberetningerne, og at indberetning og kontrol var foretaget af samme person. Det er grundlæggende, at der er personmæssig adskillelse mellem udførende, registrerende og kontrollerende funktioner.

Prioritet

X

Risiko

Forholdet medfører risiko for, at én person kan indtaste og kontrollere egne indtastninger. Det giver risiko for besvigelser, og at utilsigtede fejl ikke opdages.

Anbefaling

Vi anbefaler, at procedurer tilrettelægges i overensstemmelse med forvaltningens forretningsgang på lønområdet.

I samme forbindelse kan vi anbefale, at forretningsgangsbeskrivelsen for løn- og personaleadministration i BUF ajourføres.

Ledelsens kommentarer og tiltag

Forvaltningens besøg på enheder indeholder allerede på nuværende tidspunkt en kontrol af om indberetninger til lønsystemet er kontrolleret således der er personmæssig adskillelse. I samarbejde med Løn og Personale vil der blive gennemgået de eksisterende forretningsgange på personaleområdet, og dette vil blive udmeldt og indskærpet overfor forvaltningens enheder.

Ansvarlig

Løn og Personale

Tidsfrist

1. september 2010

2.12. Regnskabs gennemgang af selvejende institutioner med driftsoverenskomst

Revisionens formål har været at undersøge, om Økonomi- og Ledelsesbehandling af regnskaber og revisionspåtegninger for selvejende institutioner, der har driftsoverenskomst med BUF, administreres betryggende og i overensstemmelse med kommunens gældende regler for tilskudsforvaltning og ledelsens forskrifter i forretningsgange mv. Herudover er der foretaget en kritisk gennemgang af sagsbehandlingen, og de i forbindelse hermed etablerede kontrolforanstaltninger herunder det ledelsesmæssige tilsyn. Ved gennemgangen af de selvejende institutioners regnskaber, der er forsynet med revisionspåtegninger, har vi vurderet, om revisor har udført revisionen i overensstemmelse med udmeldinger og revisionsinstruksen fra BUF. Endvidere har vi kontrolleret, om de reviderede regnskaber er bogført korrekt i KØR.

Der er 277 selvejende institutioner med driftsoverenskomst og udgifterne hertil udgør 1,6 mia. kr. Stikprøven, der er fordelt på samtlige distrikter og institutionstyper, indeholder 35 institutioner med samlede udgifter på 199 mio.kr.

Regnskabs gennemgang af selvejende institutioner med driftsoverenskomst

Observation

Ved revisionen er det konstateret, at

- Revisorerne har i flere tilfælde undladt at gennemføre kasseeftersyn. Det er en begrænsning i den udførte revision i forholdt til revisionsinstruksen fra BUF.
- BUF har ikke udarbejdet en forretningsgangsbeskrivelse for forvaltningen af tilskud til selvejende institutioner, som er målrettet forvaltningens aktivitet, og hvilke kontroller der skal udføres.

Prioritet

Risiko	
Manglende opfølgning på overholdelse af reglerne i revisionsinstruksen samt manglende forretningsgang til brug for administrationen af tilskud, medfører uhensigtsmæssig administration.	
Anbefaling	
Vi kan anbefale, at revisionsinstruksen ajourføres, og der udfærdiges en forretningsgang for administration af tilskud.	
Ledelsens kommentarer og tiltag	
<p>Forvaltningens revisionsinstruks indeholder allerede nu krav om at der foretages kasseeftersyn. Dette vil blive kontrolleret i forbindelse med forvaltningens gennemgang af revisionsprotokollaterne for de enkelte selvejende institutioner, hvorefter den enkelte revisor vil blive konfronteret med manglen i forhold til reglerne.</p> <p>Koncernservice er endvidere blevet kontaktet af forvaltningen for udarbejdelse af en fælles revisionsinstruks for selvejende enheder, idet der foruden i Børne- og Ungdomsforvaltningen også er selvejende institutioner i Socialforvaltningen og Sundhedsforvaltningen.</p> <p>I forbindelse med revidering af forvaltningens forretningsgange vil der blive udarbejdet en forretningsgang for tilskud til selvejende institutioner.</p>	
Ansvarlig	Tidsfrist
Revisionsinstruks og gennemgang af selvejende regnskaber	
Budget og Regnskab	Primo 2011

2.13. Opfølgning på revisionsbemærkninger fra 2008

Forvaltningen forelagde 24. marts 2010 en midtvejsopfølgning på revisionsbemærkningerne fra 2008 for udvalget. På baggrund af vores revision kan vi opsummere status på bemærkningerne som vist nedenfor.

Revisionsbemærkning	Opfølgning 2010
1. Utilstrækkelig afstemning af balanceposter	Anses for afklaret, jf. dog bemærkningerne ovenfor.
2. Henstilling til, at budget og bogføring registreres korrekt	Revisionsbemærkningen videreføres, jf. bilag 1 ovenfor.
3. Manglende forelæggelse af resultatet af udførte kasseeftersyn	Afklaret.
4. Distrikt Østerbros gennemgang af regnskaberne mv. for de selvejende institutioner	Afklaret.

Bilag 3: Tværgående revisionsområder - til orientering (skal ikke besvares af forvaltningen)

3.1. Omkostninger og betalingssystemer

Vi har gennemgået manuelle og programmerede kontroller i KØR hos Koncernservice. Koncernservice udfører bogføring for udvalgte organisationer i KK - primært centralforvaltningen, og betaler leverandører. Hovedparten af bilagene sendes til manuel godkendelse hos de disponerende medarbejdere og returneres med attestation og anvisning til Koncernservice, hvorefter de bogføres. Vi har observeret, at der ikke foretages kontrol hos Koncernservice af om det er de rette medarbejdere, der har signeret på bilagene. Dette er i overensstemmelse med det p.t. gældende ydelseskatalog, men da der er en risiko for fejlagtig signering anbefaler vi, at kommunen som helhed forholder sig til minimering af denne risiko. Dette kan eksempelvis ske ved, at der foretages stikprøvevis kontrol af korrekt attestation.

I løbet af 2010 og 2011 implementeres workflow på alle niveauer, således at attestation og anvisning på omkostningsbilag skal ske elektronisk. Herved bør systemet sikre, at det kun er de berettigede, der kan anvise og attestere. Det er dog af stor betydning, at der fastsættes passende beløbsgrænser for, hvad de enkelte medarbejdere har beføjelser til at attestere henholdsvis anvise for.

Vi har konstateret, at der ikke er etableret kontroller i KØR der sikrer, at medarbejdere med bogføringsadgang ikke samtidig kan foretage udbetalinger til sig selv ved at benytte de leverandørstamdata som oprettes i forbindelse med udlægsafregning til medarbejderne. Der foretages kun delvis kompenserende kontrol for dette, idet der i et vist omfang sker stikprøvevis gennemgang af bogføringen. Vi har anbefalet Koncernservice, at der i systemet blokeres for, at medarbejdere kan udbetale til sig selv. Endvidere bør der være en tættere kontrol med andre udbetalinger end løn til kommunens medarbejdere.

Vi har observeret, at kontrollen med brugeradgang til kreditorstamdata hos Koncernservice ikke er fuldstændig. Vi har derudover observeret, at enkelte medarbejdere i Koncernservice med adgang til kreditorstamdata også har adgang til manuel oprettelse af fakturaer og bogføring af fakturaer. Det giver mulighed for, at de pågældende personer kan bogføre omkostninger og vælge betalingsmodtager uden kontrol. Vi har anbefalet, at medarbejdere med adgang til opdatering af stamdata ikke samtidig gives mulighed for at bogføre fakturaer og gennemføre betalinger.

Vi har fået oplyst, at der sker periodisk opfølgning på, og udligning af, åbne kreditnotaer, men har konstateret at der ikke er etableret formelle procedurer herfor, og at dokumentation for opfølgningen er utilstrækkelig. Det kan medføre, at åbne udeståender ikke bliver afviklet. Vi har anbefalet, at der etableres procedurer herfor.

KS' kommentarer:

- KS indtaster i KØR med udgangspunkt i de attesterede og anviste bilag. I KS' ydelseskatalog for 2010 blev ydelsesbeskrivelserne udvidet til også at omfatte stikprøvevis kontrol af korrekt attestation. Dette indgår således i KS' ydelser i dag.
- KS er enig i, at workflowløsningen netop sikrer, at kun medarbejdere med beføjelser til at godkende fakturaer har adgang hertil.
- Hvilke funktioner en medarbejder har adgang til at udføre i KØR, fastlægges af den enkelte personaleansvarlige. Denne fastlægger også, hvilke beløbsgrænser der er passende at anvende i workflowløsningen.
- I kommunens forretningsgange er der krav om 'to på tråden' enten i form af to underskrifter eller udvidet budgetopfølgning. Såfremt forretningsgangen skal suppleres med systemmæssig kontrol, skal medarbejderens autorisation i KØR suppleres med information om brugerens cpr-nummer. Dette er hidtil ikke vurderet hensigtsmæssigt og relevant.
- Enkelte medarbejdere har haft adgang til at oprette fakturaer og kreditor stamdata i forbindelse med fejlsøgning og -rettelse i KØR. Disse autorisationer har KS lukket, så der er fuld funktionsadskillelse.
- KS har faste procedurer for opfølgning på kreditnotaer til de organisationer, KS behandler kreditorfakturaer for.

3.2. Generelle it-kontroller

Vi har foretaget revision af generelle it-kontroller for Koncernservice (KS) og deres aktiviteter i relation til drift, sikkerhed og vedligeholdelse af den fælles infrastruktur for kommunen. Generelle it-kontroller er de kontroller, som er etableret i og omkring kommunens væsentlige it-platforme med henblik på at opnå en velkontrolleret og sikker it-anvendelse og dermed også understøtte kontroller i it-baserede forretningsprocesser.

På baggrund af vores revision er det vores vurdering, at de generelle it-kontroller som Koncernservice har ansvaret for, på en række områder ikke har været hensigtsmæssigt udformet og opretholdt i 2009, og det er samlet set vores vurdering, at de generelle it-kontroller ikke er fuldt betryggende. Vi har således konstateret følgende væsentlige svagheder i de interne kontroller, der varetages af Koncernservice:

- Procedurer for backup og reetablering er ikke dokumenteret i tilstrækkelig grad, og der mangler en formel procedure for periodisk test af at sikkerhedskopier kan anvendes til at genskabe de originale systemer og data.
- Den systemmæssigt opsatte passwordpolitik, sikkerhedsmæssige logning og de tildelte administratoradgange i kommunens Windows lokalnetværk er på en række områder ikke betryggende, og sikkerheden i Windows netværksmiljøet for de enkelte forvaltninger afviger en del fra hinanden.

- Der er ikke udarbejdet en overordnet og ledelsesgodkendt it-risikoanalyse, som dækker de områder og aktiviteter der varetages af Koncernservice.
- Der er ikke udarbejdet en it-beredskabsplan for kommunen og for Koncernservice. Beredskabsplanlægningen bør tage udgangspunkt i den ovenfor nævnte it-risikoanalyse.
- Der er ikke udarbejdet en hensigtsmæssig politik for håndtering af logning af it-sikkerhedshændelser i de anvendte netværks- og infrastrukturkomponenter, herunder procedurer for opfølgning og respons på registrerede sikkerhedshændelser.
- Vi har ikke modtaget en specifik erklæring fra KMD vedrørende kontrol og sikkerhed for de it-platforme, som kommunens egne, væsentlige systemer driftes og afvikles på. Vi kan derfor ikke udtale os om, hvorvidt sikkerheden på disse områder er tilstrækkelig, men kan konstatere, at it-sikkerhedsregulativet efter vores opfattelse ikke er efterlevet i 2009 for så vidt angår outsourcingforholdet til KMD.

KS' kommentarer:

KS skal generelt bemærke, at KS efter overtagelsen af drift og vedligeholdelse af it-opgaverne fra forvaltningerne de seneste 2-3 år har gennemført en omfattende konsolidering, standardisering, registreringer og oprydning i driften og vedligeholdelse for de opgaver på it-området, som er overflyttet fra forvaltningerne til KS. Som følge heraf er it-risiciene for kommunen reduceret ganske betragteligt, ligesom sikkerheden og gennemsigtigheden er øget på it-området. Med hensyn til de konkrete punkter, kan det anføres at:

- For brugeradgange, herunder aktive konti som ikke anvendes og konti med mulighed for blankt password, er der igangsat proces med sigte på opretning af faktuelle fejl
- KS it-sikkerhedsfunktion vil fremadrettet se på, hvordan Deloittes anbefalinger til logning mv. kan implementeres på tværs af forvaltningerne.
- KS vil udarbejde en backupstrategi, samt procedure for test af restore på alle kritiske systemer
- KS har lavet delvis beredskab for de it-systemer, som har højeste prioritet, i efteråret 2009
- En it-risikoanalyse er udskudt til 2010 under hensyn til, at der er sket en flytning af it-sikkerhedsarbejdet fra forvaltningerne til KS pr. 1. marts 2010
- KS vil anmode KMD om en specifik erklæring vedrørende outsourcingforholdet.

3.3. Afstemning og værdiansættelse af tilgodehavender, som er overdraget til Administrativ Borgerservice (ABS)

I bilag 2 ovenfor har vi kommenteret afstemning mellem forvaltningernes registreringer af tilgodehavender og ABS' registreringer.

Et centralt element i underbygningen af kommunens tilgodehavender er endvidere, at ABS afstemmer kommunens registreringer med SKAT's registreringer af tilgodehavender under inddrivelse. Det har ikke været muligt for ABS, at indhente tilstrækkeligt detaljerede oplysninger fra SKAT til, at afstemningen

kan foretages. Der er dermed fortsat usikkerhed knyttet til de registrerede tilgodehavender. Vi noterer med tilfredshed, at ABS korresponderer med SKAT om at etablere afstemningsgrundlaget, og at det drøftes, hvilke systemer og procedurer der skal anvendes for at opnå en så administrativt enkel løsning som muligt.

Kommunen har ad flere omgange rettet henvendelse til SKAT om effektiviteten af SKAT's inddrivelse af kommunale krav, bl.a. i form af et møde mellem overborgmesteren og skatteministeren. Skatteministeriet anerkender i korrespondancen, at inddrivelsen ikke har været tilstrækkelig effektiv, og at der arbejdes på flere initiativer for at forbedre inddrivelsen. Vi kan tilslutte os behovet for, at kommunen lægger pres på SKAT for at forbedre samarbejdet og inddrivelsen.